

INDUSTRIAL METALLURGICAL HOLDING

sij

št. 10

26. oktobra 2009

Stran 4

**Razvoj nerjavnega
feritnega jekla**

Stran 6

**Srečanje Tehnološke
platforme za jeklo**

Stran 7

**Elektrode Jesenice
na sejmu v Essnu**

Vsebina

- 4 Razvoj nerjavnega, v ognju obstojnega feritnega jekla
- 5 Zunanja presoja v Metalu Ravne
- 6 Strokovni svet »Slovenske tehnološke platforme – Jeklo« na Ravnah
- 7 Elektrode Jesenice na največjem varilskem sejmu
- 8 Ločuješ ali preprosto odlagaš?
- 10 Ali smo priča ponovnemu zaostrovanju recesije?
- 11 Japonski gost pohvalil ekološka prizadevanja holdinga IMH
- 11 Zbogom orožje
- 12 Ultrazvočna kontrola
- 13 Kadrovska gibanja v septembru
- 15 Jože Pogorelec (1973–2009)
- 16 V Kranjski Gori vrata odpira nova gledališka abonmajnska sezona
- 18 Pandemija gripe – svetovna grožnja
- 21 Fotografska delavnica
»Od piksla do fotografske razstave. Razstavišče – prostor dialoga«
- 22 Častitljiva 140. obletnica ustanovitve Kranjske industrijske družbe
- 23 Pohod na Uršljo goro
- 23 123. jeklarski pohod – na Mrzlico
- 24 Vsi za šampione rdeče!
- 26 Strokovni in razvedrilni izlet kadrovskih delavcev
- 27 Kosobrinski Špik (8. del)
- 28 Modrujemo
- 28 Možganski križkraj

O naslovnici ...

Pomarānča (*Citrus x sinensis*) je sadež iz rodu *Citrus*; drevo se imenuje pomarānča ali pomarānčevac. Je plod davnega križanja, verjetno med pomelom in mandarino. Sladka pomarānča je priljubljen zimski sadež, ki ga pri nas vsi poznamo. Njegova domovina je Kitajska in baje so ga prinesli v Evropo šele v štirinajstem stoletju portugalski pomorščaki; v literaturi devetnajstega stoletja se ponekod zato omenja kot »portugalka«.

Vir: <http://sl.wikipedia.org>

Interni mesečni časopis skupine SIJ – Slovenska industrija jekla. Odgovorna urednica: Anja Potočnik. Glavna urednica: Vesna Pevec Matijević. Uredniški odbor: SIJ – Slovenska industrija jekla: Monika Štojs; Acroni: Katarina Čučnik, Stane Jakelj, Nataša Karo; Metal Ravne: Eleonora Gladež, Andreja Krajnc; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap; SUZ: Andrej Pogačnik; ZIP center: Bojan Lesjak. Stalni sodelavci: Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo / pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka. Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin. Tisk: ZIP center. Naklada: 3600 izvodov. Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si in vpevec@metalravne.com

Sij

Zeleno, ki te (i)zbiram zeleno!

Nisem mogla verjeti! Res Slovenci več kot 80 odstotkov komunalnih odpadkov odložimo na skupna odlagališča? Tako kažejo podatki in več lahko preberete v rubriki Ekologija. Pa zakaj, za vraga, imamo vse tiste zabojnike za steklo, papir, embalažo in biološke odpadke? Ja, navada je železna srajca, in nekateri je ne znajo ali pa nočejo sleči. Ljudje že tako radi posplošujemo in »mečemo vse v en koš«, zdaj pa naj bi za navadne odpadke imeli več košev in vsakič pomislili, v katero vrečko naj odvržemo posamezen odpadek. Ampak, ko enkrat začneš to početi in ločuješ doma, potem ponosno stopiš do zabojnika in vsak posamezen paket odvržeš tja, kamor spada. In, uh, počutiš se kot zmagovalec. Po svojih močeh prispevaš k reševanju globalnega problema in »tvoj pravi met v pravo kanto« je majhen korak za človeštvo in velik korak zate. Saj pravijo, da človek najtežje premaga samega sebe.

To je edini način, da bomo ohranili ta planet za naše zanamce in morda bi lahko kakšen korak naprej naredili tudi tam, kjer počivajo naši predniki, saj sem prav zgrožena, ko me na starih ljubljanskih Žalah prisilijo, da mečem uvelo cvetje in embalažo od sveč v isti zabojnik. Nedopustno!

Pozivam nas, da se odločno odločimo za ločevanje. 3320 jeklarjev in naših družin lahko vpliva na zgornji sramotni odstotek, a ne?

Pa uživajte v pisani jeseni!

*Anja Potočnik,
odgovorna urednica*

Razvoj nerjavnega, v ognju obstojnega feritnega jekla

Glede na povpraševanje trga smo v Acroniju med drugimi novimi nerjavnimi jekli razvili tudi v ognju obstojno feritno jeklo X10CrAlSi18 (1.4742). Nosilec razvoja nove vrste jekla je bil razvojni oddelek skupaj s tehnologi profitnih centrov in tudi z drugimi zaposlenimi v podjetju, ki so aktivni na tehničnem področju.

Projekt je na Gospodarski zbornici Slovenije prejel **ZLATO DRŽAVNO PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠO INOVACIJO V LETU 2008**. Avtorji projekta so: mag. Boštjan Pirnar, Stane Jakelj, mag. Milan Klinar, Boštjan Bradaškja in Jani Novak.

Mag. Boštjan Pirnar

Stane Jakelj

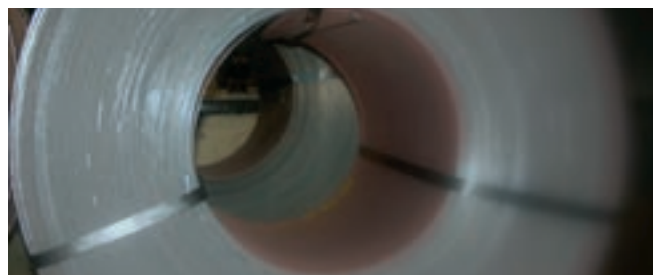
mag. Milan Klinar

Boštjan Bradaškja

Pri razvoju postopka za izdelavo oziroma predelavo feritnih, v ognju obstojnih jekel smo najprej opravili bazične raziskave (strukturne, kemične in fizikalne lastnosti) na trgu dostopnih jekel. Na laboratorijski opremi Razvojnega oddelka v Acroniju, Inštituta za materiale in tehnologijo (IMT) v Ljubljani in NTF-ja, prav tako v Ljubljani, smo opravili bazične preiskave za določitev snovnih lastnosti materiala, pomembnih za izdelavo jekla kot tudi za njegovo vročo predelavo. Rezultate smo uporabili za določitev tehnoloških parametrov testne izdelave. Naslednji korak je bil testna izdelava v industrijskem okolju.

Toplo valjani kolobar feritnega nerjavnega jekla

Pri izdelavi jekla je bila dosežena optimalna ciljna rešitev, s katero smo preprečili enormno izločanje intermetalnih faz po vroči predelavi oziroma pojav razpok, katerim je ta vrsta jekla močno podvržena. S tovrstno problematiko imajo konkurenčna podjetja veliko težav, zato lahko trdimo, da smo jih z našo rešitvijo prehiteli.

Debela pločevina iz feritnega nerjavnega jekla

V procesu izdelave v ognju obstojnih feritnih jekel je bistvena pomena končna temperatura vročega valjanja v ustreznem temperaturnem intervalu. Tako dosežemo ustrezno fino zrnato mikrostrukturo, kar je nujno potreben pogoj za dobre mehanske lastnosti, oziroma ima material primerne karakteristike za nadaljnjo predelavo.

Drugi odločilni moment za končno kakovost izdelka je zagotoviti zahtevne pogoje ekstremno hitrega ohlajanja materiala na hladilni liniji za trakove oziroma na sekundarnem disklingu za plošče. Tako dosežemo primerno obliko in količino izločenih karbidov in fino lamelnega perlita. Pri bolj legiranih vrstah jekel preprečimo izločanje intermetalnih faz; predvsem sigma faze!

ACRONI je razvil in učinkovito izdeluje feritno, v ognju obstojno nerjavno jeklo X10CrAlSi18, namenjeno tako za debelo pločevino (slika 1) kot tudi za toplo in hladno valjane trakove (slika 2).

Nerjavna, v ognju obstojna feritna jekla imajo širok spekter uporabnosti za armature peči, elemente za transport, za dele parnih kotlov in podobno. Vse pogosteje se to vrsto jekla, zaradi odličnih lastnosti in nižje cene, uporablja kot nadomesti-

lo za avstenitna, v ognju obstojna jekla, ki so občutno dražja, a s primerljivimi lastnostmi.

Razvito jeklo bi lahko skupaj z drugimi vrstami nerjavnih, v ognju obstojnih feritnih jekel v kratkem postalo eno od nosilnih skupin jekel Acronija.

Trend nadomeščanja avstenitnih nerjavnih jekel s feritnimi je v razvitem svetu v močnem porastu. Ob surovinskih prihrankih takšno nadomeščanje zelo pozitivno vpliva tudi na manjšo obremenitev okolja!

mag. Boštjan Pirnar,
raziskovalec za nerjavna jekla v Acroniju

Predsednik uprave Tibor Šimonka in vodstvo Acronija na delovnem kosilu z zlatimi inovatorji.

Potrjujemo kakovost

Zunanja presoja v Metalu Ravne

V ponedeljek, 28. 9. 2009, je bila opravljena zunanja kontrolna presoja sistema vodenja kakovosti po standardu ISO 9001/2000. Presojo sta izvedla mag. Anton Klasinc in Ahmet Mehonič iz podjetja BUREAU VERITAS certification.

Kontrolna presoja je tekla po programu, ki upošteva dejstvo, da bo prihodnje leto treba preiti na novelo standarda ISO 9001:2008. V program je bilo zato dodano obravnavanje »sprememb«, ki jih novela standarda prinaša. Temu primerno bo treba tudi ažurirati sedanji poslovnik.

Procese, ki jih opravljajo zunanji izvajalci (kooperanti, podizvajalci, dobavitelji storitev in proizvodov ter trgovskega blaga), je treba še bolj dosledno vključiti v sistem vodenja kakovosti, ki ustreza potrebam družbe, tako da jih ti ocenjujejo in jih o tem obveščajo ter terjajo ukrepe, opravijo presojo, izvedejo vhodno kontrolo in/ali prejmejo izjave o skladnosti, certifikate ...

Procese razvoja je tudi treba natančno uskladiti z zahtevami standarda in uvesti nove metode hitrega razvoja (sočasni inženiring), uporabiti nadzorni mehanizem z večstopenjskim overjanjem (verifikacijo razvoja) in končno izvesti validacijo.

V letu 2010 bomo pristopili k certifikaciji po standardu ISO 9001/2008, kar bo priložnost za nadgradnjo sistema, k boljšemu obvladovanju procesov, povezanih s kupci in z dobavitelji (večja vloga dobaviteljev pri načrtovanju razvoja podjetja), in k obvladovanju zunanjih procesov.

Presojo smo uspešno opravili z obvezo, da bomo upoštevali priporočila presojevalcev. Ob tej priložnosti čestitam sodelujočim v presoji z željo, da v delo čim bolj uspešno vključijo priporočila presojevalcev za izboljšanje procesov.

Mag. Anton Klasinc je ob zaključku presoje ocenil: »Večji podarek bo na raziskavah zadovoljstva odjemalcev, ki jih je treba razširiti in voditi aktivnosti za ohranjanje sedanjih in pridobivanje novih kupcev. Razviti moramo poti za vračanje izgubljenih in osvajanje izbranih potencialnih kupcev. Nadalje je treba še bolj uporabiti metode, kot so npr. ocene podjetja kot dobavitelja, presoje kupcev, primerjave – benchmarking, alokacija kupcev po pomembnosti, osebni intervjuji, priznanja, nagrade, sejmi ...«

Jože Apat, univ. dipl. inž. metal. in mater.,
vodja oddelka Vodenje kakovosti, Metal Ravne

Strokovni svet »Slovenske tehnološke platforme – Jeklo« na Ravnah

Slovenska tehnološka platforma – Jeklo (STP – J) je oblika organiziranja, ki je nastala iz potrebe, da se **srečujemo proizvajalci jekla, raziskovalci in sodelavci fakultete ter druge zainteresirane stranke**, ki smo povezani z uporabo ali s proizvodnjo jekla oziroma izdelkov iz tega materiala. **STP – J ima osnovno nalogo, da zagotovi ustrezno mesto jeklu kot materialu prihodnosti tudi v našem prostoru** ter to vizijo uresničuje tudi v okviru evropske platforme **s poudarkom na bolj prepoznavnem mestu slovenskih jeklarjev v Evropi in s tem na globalnem trgu.**

V četrtek, 8. oktobra, je bil v Metalu Ravne sestanek strokovnega sveta »Slovenske tehnološke platforme – Jeklo«. Sestanka smo se udeležili člani iz Acronija, Metala Ravne, podjetja Štore Steel ter

FNT Ljubljana v sestavi: prof. dr. Jakob Lamut s FNT Ljubljana, predsednik strokovnega sveta STP – J, ter člani strokovnega sveta Alojz Buhvald in Jože Apat iz Metala Ravne, dr. Anton Jaklič iz Acronija ter Bojan Senčič iz podjetja Štore Steel.

Kot člana za **ESTEP** (European Steel Technology Platform) smo **predlagali direktorja Acronija Slavka Kanalca** in na ta način formalizirali povezavo z evropsko platformo.

Definirali smo **tri krovna področja**, kjer bi bolj poglobljeno sodelovali. Ta področja so:

1. modeli in mrežno programiranje,
2. proizvodnja jekla brez vključkov,
3. proizvodnja jekla brez odpadkov.

Dogovorili smo se, da na naslednjem sestanku predstavimo aktivnosti, ki jih izvajamo na omenjenih področjih, in definiramo krovne projekte, s katerimi bi lahko kandidirali za državna oziroma evropska sredstva. Prav tako pa bo treba rešiti problem dolgoročnega delovanja platforme.

Ponovno se je izkazalo, da je treba iskati ustrezne oblike sodelovanja med jeklarji, saj imamo podobne težave, in sta prenos izkušenj ter sodelovanje na teh področjih koristna za vse sodelujoče.

*Jože Apat, univ. dipl. inž. metal. in mater.,
vodja oddelka Vodenje kakovosti, Metal
Ravne*

Od leve: Jože Apat iz Metala Ravne, dr. Anton Jaklič iz Acronija, Bojan Senčič iz podjetja Štore Steel, prof. dr. Jakob Lamut s FNT Ljubljana in Alojz Buhvald iz Metala Ravne

Elektrode Jesenice na največjem varilskem sejmu

V Elektrodah Jesenice smo letos ponovno razstavljali na največjem varilskem sejmu na svetu v Essnu. Imeli smo skupni razstavni prostor z naslednjimi slovenskimi podjetji: Alumatom (proizvajalcem aluminijastih žic za varjenje žic), Iskro Varjenje (proizvajalcem varilnih strojev) in AVP-jem (podjetjem, ki se ukvarja z

avtomatizacijo in robotizacijo varilnih procesov).

Iz Elektrod se je sejma v dveh skupinah udeležilo skupaj deset zaposlenih iz prodaje, tehnologije in razvoja.

Z obiskom in zanimanjem za naše izdelke na sejmu smo zadovoljni, saj nas je na na-

šem razstavnem prostoru obiskalo okoli 250 kupcev ter 50 dobaviteljev surovin. Na sejmu smo imeli kar precej sestankov z našimi partnerji, kjer smo odprli nove možnosti sodelovanja.

Naš oglas v sejmskem časopisu Schweißen und schneiden:

*Mag. Mojca Šolar,
vodja razvoja v Elektrodah Jesenice*

Nekaj podatkov o sejmu:

Essen 2009 – največji varilski sejem, ki vsaka štiri leta združi na tisoče varilcev iz celega sveta, je bil letos od 14. do 19. septembra. Na 100.000 m² razstavnih prostorov se je predstavljalo 1.015 razstavljalcev iz 42 držav. Sejem je obiskalo več kot 60.000 obiskovalcev iz 128 držav. Na sejmu so razstavljali proizvajalci varilne opreme, robotike, dodatnih materialov, dobavitelji mineralov, legur, žic,

pomožnih orodij in zaščitne tehnike za varjenje, pa tudi naprav za spremljanje varjenja, kontrolo, varilske nacionalne organizacije in instituti kot tudi proizvajalci orodij in materialov za druga področja spajanja, kot sta spajkanje in lepljenje. Vzporedno s sejmom so potekala tudi strokovna predavanja in varilska tekmovanja. Vsak dan so organizatorji izdali sejmski časopis, v katerem so se predstavili razstavljalci.

Ločuješ ali preprosto odlagaš?

V Sloveniji je bilo leta 2007 z javnim odvozom zbranih okoli 421 kilogramov odpadkov na prebivalca. Zaskrbljujoče je dejstvo, da sta bila od tega kar 402 kg vseh odpadkov oziroma je bilo to 341 kg komunalnih odpadkov, odloženih na odlagališčih. Komunalni odpadki v Sloveniji obsegajo več kot 84 % vseh odpadkov, ločeno pa nam jih uspe zaenkrat zbrati le dobrih 11 %.

Šokantno je, da po podatkih več kot 80 % komunalnih odpadkov Slovencev konča na odlagališčih. Je za nas ločevanje odpadkov še vedno znanstvena fantastika?

Skladno z zahtevami nove okvirne direktive o odpadkih mora Slovenija zagotoviti, da se do leta 2020 priprava za ponovno uporabo in recikliranje odpadnih materialov poveča na najmanj 50 % skupne teže. **Najpozneje do 31. decembra 2012 mora Slovenija zagotoviti predelavo, vključno z energetsko predelavo, za najmanj 60 % celotne mase odpadne embalaže in recikliranje za najmanj 55 % celotne mase odpadne embalaže.** V Sloveniji sicer že od leta 2001 velja Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami, ki določa obseg in vsebino ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami, ta pa morata biti zagotovljena v okviru opravljanja lokalne javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki. Eden od največjih razlogov za nedoseganje ciljev je, da kljub zahtevam še veliko občin nima ustreznih zbirnih centrov, zbiralnic in sortirnic, kar pa je predpogoj za uspešno izvajanje programa in doseganje zastavljenih okoljskih ciljev.

Slovenija bi morala do 16. 7. 2009 izpolniti tudi svoje obveznosti glede odlaganja odpadkov. V skladu s Šestim akcijskim programom EU naj bi do konca leta 2010 za petino zmanjšali količino komunalnih odpadkov, odloženih na odlagališčih. Prebivalci v Sloveniji še nismo dovolj ozaveščeni ali stimulirani, da bi z odpadki ravnali na trajnostni in okolju prijazen način. Zato je glavna naloga tako izvajalcev javnih služb kot Ministrstva za okolje in prostor ozaveščanje prebivalcev o odpadkih kot uporabnih surovinah, s katerih ponovno uporabo lahko ohranimo naravne vire tudi za prihodnje generacije. Po sedanji zakonodaji lahko po 16. 7. 2009 obra-

Prijazna pobuda ...

... za od(ločitev)

tujejo le odlagališča, ki so pridobila IPPC- dovoljenja. Za odložitve odpadkov na odlagališče morajo odpadki izpolnjevati vse pogoje iz uredbe.

Zaradi ugotovljenih dejstev, da okoljski cilji niso doseženi in da se v Sloveniji komunalni odpadki še vedno prednostno odlagajo, je treba najprej storiti vse, da se tako ravnanje ustavi in da se odpadki preusmerijo z odlagališč v druge postopke – predelavo in recikliranje.

V slovenskem prostoru na žalost vse preveč govorimo o odlagališčih in odlaganju odpadkov, ne pa o ciljih regijskega ravnanja s komunalnimi odpadki. Osnovna usmeritev mora biti čim večji delež ponovne uporabe in predelave odpadkov ter ločeno

zbiranje na izvoru, seveda ob upoštevanju realnih omejitev in zagotavljanju učinkovite predelave ločeno zbranih frakcij.

Kaj je novega po 16. 7. 2009? Predvsem je treba začeti izvajati sprejeto zakonodajo. To pomeni, da je dovoljeno odlagati samo obdelane odpadke, upoštevati pa je treba vse zahteve, ki jih morajo izpolnjevati odpadki za odložitve na odlagališču.

Koliko smo ljudje okoljsko ozaveščeni, kažejo tudi odpadki, ki jih še vedno lahko najdemo povsod.

*Andreja Purkat, univ. dipl. inž. met.,
predstavnica vodstva za okolje, varnost in zdravje pri delu, Acroni
Vir: Ministrstvo za okolje in prostor*

Ali smo priča ponovnemu zaostrovanju recesije?

Poletje nas je prijetno presenetilo, saj je bilo naročil več, kot smo pričakovali, in prepričani smo bili, da je krize že konec. Jesenski meseci pa so prinesli ohladitev. Kaj se pravzaprav dogaja?

Avgusta je svetovna proizvodnja jekla ponovno narasla za 2,5 milijona ton. Povprečna dnevna proizvodnja je bila tako za 2,5 % večja kot julija. V primerjavi z avgustom 2008 je bila proizvodnja manjša za 5,5 %, kar je občutna sprememba glede na prejšnje mesece, ko je bila proizvodnja nižja tudi do 20 %. Povečanje je bilo zaznано v vseh regijah, razen v Evropi.

Sredi septembra je postalo jasno, da so bila pričakovanja previsoka

Vse do prve polovice septembra so bile razmere na trgu zelo pozitivne. To se je odrazilo tudi na rasti cen. Poleg tega so vodilni evropski in ameriški proizvajalci objavili nadaljnja povišanja cen do konca leta. Pričakovanja o izboljšanju povpraševanja pa so se sredi meseca izkazala za napačna. Najprej je začelo upadati domače povpraševanje na Kitajskem. Razlog za rast v poletnih mesecih so bili namreč nakupi špekulativne narave, poleg tega pa so začeli popuščati učinki ukrepov za oživitev gospodarstva. Proizvodnja pa še vedno postavlja rekorde. Zato ostaja več materiala na razpolago za izvoz.

Situacija je po posameznih regijah različna

Povpraševanje v ZDA in Evropi je še vedno slabo, poleg tega pa grozi povečana razpoložljivost materiala iz uvoza. Zato bodo cene še padale. Nekateri proizvajalci so sicer napovedali povečanje proizvodnje, kar v dani situaciji ne bi bilo dobro. Na Kitajskem so domače cene močno padle. Tako so cene nekaterih izdelkov postale ponovno zelo konkurenčne za izvozne trge – predvsem to velja za kolo-barje in plošče. Povečana izvozna aktivnost Kitajske se že čuti na bližnjih izvoznih trgih, kjer je povpraševanje sicer stabilno. Kako se bo trg odzval na Srednjem

vzhodu po zaključenem ramadanu, je še vprašanje, verjetno pa bodo kupci zelo previdni. Povpraševanje v J Ameriki je stabilno.

Leto 2010 naj bi bilo boljše

Gospodarska rast v letu 2009 bo negativna, pozitivna bo le na Kitajskem in v Indiji. Za leto 2010 strokovnjaki napovedujejo rahlo izboljšanje. Kar zadeva porabo jekla, je glavno vprašanje, ali se bo ponudba prilagodila povpraševanju v realnem sektorju. Če glavni proizvajalci ne bodo spremenili svojih načrtov glede ponovnega povečanja proizvodnje, bo ob šibkem povpraševanju in povečevanju uvoza prišlo do močnega presežka ponudbe, kar bo negativno vplivalo na cene. Poleg tega pa bi taka situacija povzročila ponovno zniževanje zalog na skladiščih.

Vsekakor naj bi se povpraševanje v začetku leta 2010 izboljšalo, vendar bo kar nekaj mesecev potrebnih za ponovno vzpostavitev cenovnih nivojev, ki smo jim bili priča v poletnih mesecih.

*Monika Štojs, univ. dipl. ekon.,
direktorica marketinga
SU – Slovenska industrija jekla*

Vir: SBB Global Market Outlook

Japonski gost pohvalil ekološka prizadevanja holdinga IMH

V okviru obiska v sibirskem Kemerovu si je Šinži Kaneko, profesor s Fakultete za mednarodni razvoj in sodelovanje univerze v Hirošimi, ogledal kar dve kuzbaski podjetji, ki spadata v Industrijski metalurški holding – OAO Koks (Kemerovo) in Učastok Koksovyj (Kiselevsk). Gost iz Japonske je strokovnjak na področju globalnega segrevanja in onesnaževanja zraka v mestih.

V goste je prišel z namenom, da se seznanijo z izvajanjem predpisov Kjotskega protokola v premogovniških podjetjih Kuzneckege bazena. Naj spomnimo, da je Rusija ratificirala Kjotski protokol jeseni leta 2004, veljati pa je začel 16. februarja 2005. Pri izvajanju protokola morajo biti v ciljnem obdobju 2008–2012 občutno zmanjšane emisije toplogrednih plinov, med njimi tudi metana iz premogovnikov. Danes program Kjotskega protokola izvajajo v devetih premogovniških Kuzneckege bazena. »Podjetje OAO Koks je bilo vključeno v program obiska po priporočilu regionalnih oblasti, saj ima zelo učinkovito ekološko politiko,« je pojasnila Galina Mekuš, doktorica ekonomije in predsednica Ruskega združenja za ekološko gospodarstvo. »Profesor je delil z mano svoje vtise in izrazil presečenost nad tem, da v Rusiji obstajajo industrijska podjetja, ki se lahko pohvalijo z visoko ravni tehnice opremljenosti, avtomatizacije ter z visoko kulturo proizvodnje. Šinži Kaneko je obiskal tudi Učastok Koksovyj, ki se nahaja v mestu Kiselevsk. Poudaril je, da še nikoli prej ni slišal za podjetje, čigar glavna

Šinži Kaneko, profesor Fakultete za mednarodni razvoj in sodelovanje univerze v Hirošimi

dejavnost je rekultivacija poškodovanih zemljišč. Profesor je pozorno preučil to novost in poudaril, da podjetje veliko vlagata v izboljševanje ekološkega stanja v regiji.

Zbogom orožje

V Tulačermetu v mestu Tula so v ulivališču plavžarskega obrata stalili štiri tone orožja, ki so ga v letu in pol zbrali uslužbenci policijske uprave Tulske oblasti. Stalili so karabinke, pištole, revolverje in avtomatske puške – skupaj več kot dva tisoč kosov, ki so jih policisti zasegli zaradi nelegalne posesti ali pa so jih proti plačilu prostovoljno oddali civilisti. Po zakonu mora biti takšno orožje popolnoma uničeno. Kraj za izvedbo akcije pa ni bil izbran naključno: v Tulačermetu so za uničenje idealne razmere – temperatura tekočega grodlja, ki so ga razlili na orožje v ponovci, znaša 1300 °C. To namreč ni bilo prvo sodelovanje med podjetjem in policijo. Podobno akcijo so v Tulačermetu izvedli že aprila 2008. Avgusta 2004 pa je Regionalna uprava državne agencije Ruske federacije za nadzor nad drogami v Tulačermetu izpeljala prvo akcijo za uničenje ogromne količine zasežene opija, heroina in marihuane.

Vir: spletna stran holdinga IMH; www.metholding.ru/en/news

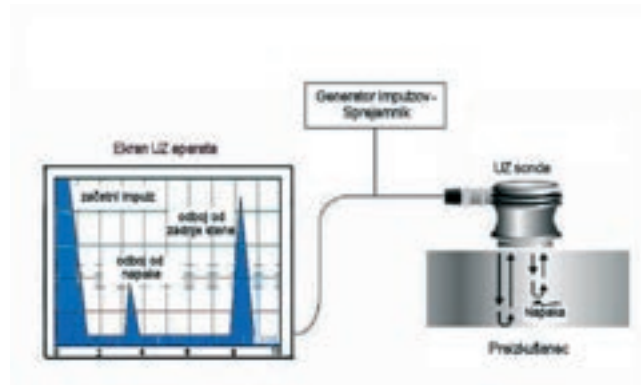
Ultrazvočna kontrola

Ultrazvočna kontrola ali s tujima nazivoma ultrasonic testing (UT) ali Ultraschallprüfung sodi med volumenske metode preiskave materiala. Ta vrsta kontrole se uporablja za odkrivanje prekinitev v notranjosti preiskovanega predmeta, kot so:

- lunkerji,
- nekovinski vključki,
- poroznost,
- notranje razpoke,
- zlepi pri zvarih itn.

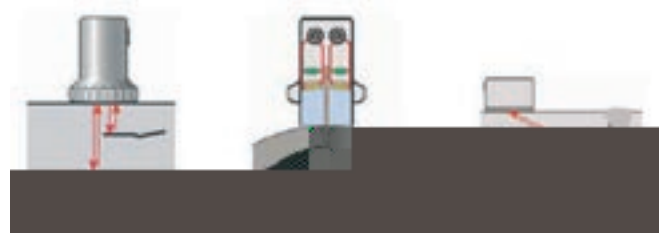
Ultrazvočno valovanje je mehansko valovanje s frekvenco nad 20 000 Hz. Princip ultrazvočne kontrole je zasnovan na širjenju teh valov skozi preiskovani predmet.

Za ultrazvočno kontrolo preiskave materialov se danes uporablja impulzno-echo tehnika. Generator impulzov proizvaja časovno kratke napetostne impulze, ki jih piezoelektrični pretvornik v UZ-sondi spreminja v mehanske oscilacije. Te se širijo skozi preiskovani predmet v obliki ultrazvočnega valovanja, ki zaniha delce (atome, molekule) preizkušanca. To valovanje se odbije (reflektira) na mejnih površinah preiskovanega predmeta ali na napakah. Piezoelektrični pretvornik v UZ-sondi reflektirano valovanje pretvori v električni signal. Ta se registrira v sprejemniku in se prikaže na ekranu instrumenta. (slika 1)

V odvisnosti od namena preiskave se uporablja longitudinalno ali transversalno valovanje. Pri longitudinalnem valovanju ima širjenje valovanja isto smer kot smer nihanja delcev, pri transversalnem valovanju pa delci nihajo pravokotno na smer širjenja valovanja.

Temu primerno je pomembna tudi izbira ultrazvočne sonde. Normalne sonde in SE-sonde proizvajajo longitudinalno valo-

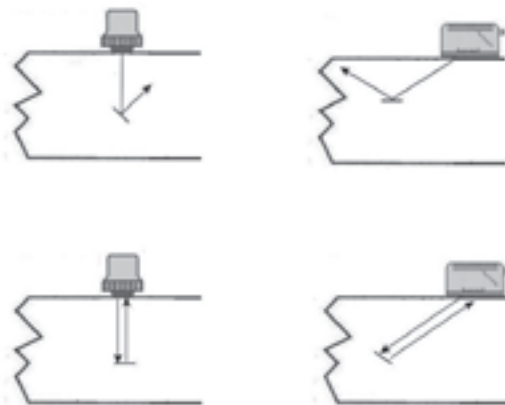
vanje, ki se širi pravokotno v preizkušancu. Razlika med tema dvema sondama je, da pri normalnih sondah en kristal hkrati oddaja in sprejema ultrazvočno valovanje, medtem ko sta pri SE-sondah dva kristala. En kristal ima vlogo oddajnika, drugi pa sprejemnika. (slika 2)

Transverzalno valovanje v preizkušancu se širi pod kotom, za kontrolo s transversalnimi valovi pa se uporabljajo kotne sonde, ki oddajajo to vrsto valovanja. (slika 2)

Pravilna izbira ultrazvočne sonde je ključna za odkrivanje napak. Da bi lahko odkrili napako, mora biti položaj napake čim bolj pravokoten na smer širjenja ultrazvoka v preiskovanem predmetu, zato da bi odboj od napake registrirali. (slika 3)

Poleg izbire vrste valovanja je treba pravilno izbrati frekvenco sonde, ker je velikost najmanjše napake, ki jo lahko odkrijemo, enaka polovični vrednosti valovne dolžine. V primeru jekla in normalne sonde tako dobimo naslednje vrednosti:

Frekvenca sonde	Valovna dolžina	Polovična vrednost valovne dolžine
2 MHz	2,96 mm	1,48 mm
4 MHz	1,48 mm	0,74 mm

S povišanjem frekvence lahko odkrijemo manjše napake. Uporaba čim večje frekvence bi bila idealna, na žalost pa se ultrazvok večje frekvence bolj duši v materialu. Zato je vedno treba preveriti dušenje materiala in glede na to izbrati sondo ustrezne frekvence. Tako se tudi določi meja detekcije (občutljivost).

Tudi ultrazvočna kontrola ima svoje prednosti in slabosti. S to vrsto kontrole lahko določimo velikost, lego in karakter indikacije, rezultati pa so takojšnji. Ultrazvočna kontrola se da avtomatizirati za kontrolo proizvodov, ki so enostavnejše oblike (cevi, okrogle palice). Ni potrošnega materiala razen kontaktnega sredstva med sondo in preiskovanim predmetom.

Ultrazvočna kontrola sodi med zahtevnejše metode, ker interpretacija indikacij zahteva večletne izkušnje. Poleg tega je kontrola geometrijsko zapletenih izdelkov težje izvedljiva.

Ultrazvočna kontrola se uporablja za kontrolo jeklenih izdelkov v železarnah in livarnah, za kontrolo delov v avtomobilski in letalski industriji ter zvarnih spojev. Poleg tega ima pomembno vlogo pri remontih v elektrarnah.

*Gabor Sekereš, univ. dipl. fizik,
Kontrola in metalurški razvoj, Metal Ravne*

Kadrujemo

Kadrovska gibanja v septembru

SIJ – Slovenska industrija jekla

Podjetje je zapustil en delavec.

Jubilanti

Sodelavki KLAVDIJI ZALOKAR iz Računovodstva čestitamo za 20 let delovne dobe.

ACRONI

Naši novi sodelavci so postali: MAHMUT ČOLIČ, JANEZ ČOŽ, SAMIR FATKIČ, ELVIS GRGIČ, AZEM RAKOVIČ, DENIS ŠILJAK in NOVICA VULIČ v Jeklarni, DAVOR DŽEVER, ROK GREBENŠEK, EDIN HODŽIČ, ANDREJ JANŠA ter BOBAN RIBAC v Vroči valjarni ter PETER MARKELJ v Proizvodno-tehničnih službah.

V pokoj so odšli naslednji sodelavci: LUDVIK NEMEC in NIKOLČO SREBRENOVSKI iz Jeklarne, ANTON LEGAT in ANTO MARIČ iz Vroče valjarne, SREČKO ŠMID iz Hladne predelave ter DAMJANA KAVALAR iz Predelave debele pločevine. Zahvaljujemo se za njihovo prizadevno delo ter jim v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustilo 6 delavcev.

Jubilanti

Za 35 let delovne dobe čestitamo MAJDI KURAŠ iz Raziskav in razvoja.

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali: ESAD KADIČ, GOJKO SMOLEJ in SENAD AVDIČ iz Jeklarne, BEŠIR BEKTAŠEVIČ in DOMIN ŠIMIČ iz Vroče valjarne, MIRKO VUKOBRAD iz Hladne predelave, FRANC MENCINGER iz Predelave debele pločevine ter MUSTAFA SUŠIČ in SILVA DOKL iz Tehničnih storitev in transporta. Čestitamo!

Za 20 let delovne dobe čestitamo: EMIRJU PIVAČU iz Vroče valjarne, UROŠU SMOLEJU, MLADENU PETROVIČU, PETRU HUMERCI, TOMISLAVU ŠKRABLJU iz Hladne predelave, ŠPELI ŠPORN iz Predelave debele pločevine ter ALJOŠI MOČNIKU iz Tehnične kontrole.

Jubilanti z 10-letnim delovnim stažem so postali: MIRSAĐ ČATIČ iz Jeklarne, FARKO VOJNIKOVIČ iz Hladne predelave, DEJAN ROPOŠA in BOJAN MALENŠEK iz Predelave debele pločevine ter MARTIN ROPOŠA iz Tehničnih storitev in transporta. Čestitamo!

Zaključek šolanja

Šolanje so uspešno zaključili: BORIS VIDMAR iz Jeklarne, ki je pridobil naziv inženir mehatronike, MARTIN ROPOŠA iz Tehničnih storitev in transporta, ki je prav tako pridobil naziv inženir mehatronike, PRIMOŽ KALAMR iz Jeklarne je postal inženir strojništva, HARIS RAKOVIČ iz Jeklarne je pridobil naziv strojni tehnik, ARMIN RAŠIDOVIČ iz Jeklarne pa konstrukcijski mehanik. Čestitamo!

METAL RAVNE

Naša nova sodelavca sta postala ALAIN LIPUŠ v Prodaji in KLEMEN ŠTIFTER v Kovaškem programu.

V pokoj so odšli naslednji sodelavci: ZIJAD PORIČ, MILAN LOZINŠEK, MARIJAN VRTIČ iz Jeklarskega programa, JOŽE VIDERMAN in EMIL VOŽIČ iz Valjarskega programa, MILAN SEDAR iz Kontrole in metalurškega razvoja ter PETER POKRŽNIK iz Logistike. Zahvaljujemo se za njihovo prizadevno delo in jim v pokoju želimo vse najlepše.

Umrli je sodelavec Valjarskega programa JOŽE POGOREVC.

Podjetje je zapustilo 11 delavcev.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo ASIMU DELIČU iz Valjarskega programa ter ZVONKU NABERNIKU iz Kontrole in metalurškega razvoja.

Jubilanta z 20-letnim delovnim stažem sta postala DIMITRIJ KREMŽAR iz Jeklarskega in ALEŠ PREVALNIK iz Valjarskega programa. Čestitamo!

Za 10 let delovne dobe čestitamo SILVU PRATNEKARJU iz Valjarskega programa.

Zaključek šolanja

Šolanje je uspešno zaključila BARBARA ŽIBRET, ki je pridobila naziv magistrica ekonomskih ved. Čestitamo!

SERPA

V pokoj je odšla sodelavka MARJANA JUG iz Brusilnice. Zahvaljujemo se za njeno prizadevno delo in ji v pokoju želimo vse najlepše.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo JANEZU MIKELNU iz Vzdrževanja strojev in ANTONU ROŽEJU iz Vzdrževanja dvigal.

20 let delovne dobe je dosegel DAMJAN ŠAPEK iz Vzdrževanja dvigal. Čestitamo!

ELEKTRODE JESENICE

Naša nova sodelavka je postala ZOJA BERIŠA v Oplaščevalnici Programa elektrode.

V pokoj je odšel DARKO ŽAGAR iz Programa elektrode (Oplaščevalnica). Zahvaljujemo se za njegovo prizadevno delo in mu v pokoju želimo vse najlepše.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo STOJANKI RAILIČ iz Programa elektrode – Oplaščevalnica.

NOŽI RAVNE

Podjetje je zapustil en delavec.

Jubilanti

Jubilant s 30-letnim delovnim stažem je postal VLADIMIR PATERNUŠ iz Mehanske obdelave. Čestitamo!

Za 20 let delovne dobe čestitamo DARIJANU BRODNIKU iz Priprave dela ter RAFAELU POTOČNIKU iz Mehanske obdelave.

Za 10 let delovne dobe čestitamo ANDRAŽU COFLU iz Mehanske obdelave.

SUZ

V pokoj sta odšla JOŽE ZELENIK in SVETKO RAILIČ, oba is Acronijeve Jeklarne. Zahvaljujemo se za njuno prizadevno delo in jima v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustil en delavec.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo MARKU BOLTARJU iz Uprave Acronija.

ZIP CENTER

Naš novi sodelavec je v Tiskarni postal KRISTJAN OPREŠNIK.

Vesna Pevec Matijević

Aktualno obvestilo

Dodatna pokojnina bo dobrodošla

Država je pristopila k posodobitvi pokojninskega sistema, saj kljub naglemu padanju razmerja med plačo in pokojnino (v sedanjem zakonu vgrajeno ciljno razmerje znaša 56 %) staranje prebivalstva vodi v izredno povečanje izdatkov javnega (obveznega) pokojninskega zavarovanja. Rezultat pokojninske reforme bodo dodatno znižane pokojnine ob sočasnem povišanju upokojitvene starosti. Velika večina zaposlenih v Sloveniji s polovično plačo ne bi mogla preživeti.

Leta 2011 bo preteklo 10 let od uvedbe dodatnega pokojninskega zavarovanja. Vanj je predvsem zaradi razumevanja in naklonjenosti vas, delodajalcev, vključena polovica zaposlene populacije. V sedanji gospodarski krizi je kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje še posebej edini način, ki lahko prepreči revščino zaposlenih po upokojitvi. Skupaj 411 vaših zaposlenih bo leta 2011 sočasno z upokojitvijo upravičenih tudi do dodatne pokojnine oziroma enkratnega dviga zbranih sredstev. Višina njihovih zbranih

sredstev bo v povprečju znašala okoli 3.500 evrov. Vašim bodočim upokojencem bo dodatna pokojnina takrat zelo dobrodošla.

Partnerstvo v korist zavarovancev.

Peter Filipič, predsednik uprave

Karmen Dietner, članica uprave

Jože Pogorevc (1973–2009)

»Kaj je v vasi vse tak' pusto,
kaj žalujejo ljudje,
kaj tak' tihi so gozdovi,
kaj samujejo steze?«

(K. Destovnik - Kajuh: ŽALOSTNA)

Danes žalujemo, današnji dan je odet v črnino. V tem trenutku nas usodno združujeta velika bolečina in globoko sočutje.

Žalujemo, ker je odšel eden izmed nas: sodelavec, prijatelj. V komaj 37-tem letu starosti nam je kruta usoda na tragičen način iztrgala našega dragega sodelavca Jožeta Pogorevca.

Teden se je komaj dobro začel, a Jože je v ponedeljek, v nočni izmeni, opravil svoj zadnji šiht. Zadnji v tem tednu, zadnji v mesecu ..., zadnji v svojem kratkem življenju.

V torek so bili domači v skrbeh. Ni ga bilo domov iz službe. Njegova obleka je še kar visela v garderobi. Sodelavci smo obnemeli, korak je zastal. Vse od takrat pa do trenutka, ko smo našli njegove posmrtno ostanke, smo držali pesti in upali, da se bo vse srečno izteklo. Toda usoda je hotela drugače.

Mladostniška leta je Jože preživel na Ravnah, kjer je po končanem šolanju pridobil poklic valjavca. Še ne polnoleten se je 1. marca 1991 podal na šiht v »fabriko« – Železarno Ravne. Zaposlil se je v Valjarni kot valjavec ter si nabiral prve delovne izkušnje. Leta 1993 je odslužil vojaški rok in se vrnil med valjarje. Želel je napredovati in pridobiti nova znanja, zato se je vpisal na Srednjo strojnokovinarsko šolo Ravne in z izobraževanjem ob delu leta 1999 pridobil naziv predelovalec kovin – preoblikovalec. Bil je zvest železarni oziroma Metalu Ravne. Ves čas je bil zaposlen pri nas, nazadnje na delovnem mestu kalilec I. Bil je marljiv sodelavec. S srčnostjo, z vnemo in s predanostjo je izvajal naloge, vestno in disciplinirano. Do tiste usodne, tragične noči.

Mi, njegovi sodelavci, smo izgubili vedrega, marljivega in prizadevnega sodelavca, ki je veliko obetal. Odšel je od nas in kar nas najbolj boli, odšel je brez slovesa.

Mnogo vprašanj se poraja, a pravega odgovora ni. Zakaj Jože? Koliko življenjskih ciljev in neizživetih sanj je še bilo pred njim?

Na njegovem delovnem mestu v valjarni plamen sveče nemo plapola. Nekaj korakov stran ob šopku, v soju sveč Jožetova podoba, ob kateri se v teh dneh ustavljamo njegovi sodelavci in obujamo spomine na skupna delovna leta. Besede, naj bodo še tako izbrane, ne morejo izraziti in povedati vsega. Velika bolečina, globoka rana je zarezana v nas, Jožetove sodelavce.

S pokojnikom smo izgubili dobrega prijatelja. Njegova klena in pokončna osebnost se je odlikovala po izrazitem občutku odgovornosti.

Tukaj stojim v imenu sodelavcev in vodstva družbe Metal Ravne, stojim, da bi v tej težki uri prijatelju, ki se je veliko prezgodaj poslovil od nas, izrekel še zadnjo zahvalo. Zahvaljujem se ti za tvoje zgledno izpolnjevanje delovnih dolžnosti, zahvaljujem se ti, ker si bil na vsakem koraku pripravljen pomagati, tako z nasveti kot z dejanji. Zahvaljujem se ti za tvojo nemajno zvestobo našemu podjetju. Ostal nam boš v našem trajnem spominu.

Ob Jožetovi tragični smrti sodelavci Valjarne in Metala Ravne ter vodstvo družbe svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Vodstvo Metala Ravne in sodelavci Jeklarskega programa

V Kranjski Gori vrata odpira nova gledališka abonmajska sezona

Kulturno-prosvetno društvo Josip Lavtižar Kranjska Gora vam predstavlja nov sklop zanimivih in zabavnih gledaliških predstav, ki so združene v dva abonmajska večera, in sicer Abonma PETEK in Abonma SOBOTA, v Ljudskem domu v Kranjski Gori.

V Abonmaju SOBOTA je pripravljenih pet predstav, prvo predstavo smo si lahko ogledali že v soboto, 10. oktobra. Predstava je požela navdušenje občinstva:

Gledališko društvo Kontrada Kanal

Komedija Peppina de Filippa:

Ni res ... pa le verjamem

Režija: Stane Leban

Nekje na jugu Italije v pisarni Commendatora Gervasia teče vse v skladu z njegovo pretirano vraževnostjo. Z njegovimi muhami se morajo strinjati tudi uslužbenci ali pa dobijo odpoved. V tem duhu zaposli grbavca, ki naj bi mu prinašal srečo. Vzame ga celo za zeta, ko pa si premisli, sledi (ne)pričakovani zaplet.

V nadaljevanju vam predstavljamo še štiri zelo zanimive predstave, ki se bodo odvile v sklopu sobotnega abonmaja:

sobota, 14. november, ob 19.30

Kulturno-umetniško društvo Jaka Rabič Dovje - Mojstrana

Drama absurda Matjaža Zupančiča:

Slastni mrlič

Režija: Marsel Gomboc

Na železniški postaji se naključno sreča devet potnikov različnih generacij, različnih socialnih okolij in različnih vedenjskih vzorcev. V majhnem prostoru med seboj vzpostavijo različne odnose, ki se skozi mukotrpno čakanje na vlak stopnjujejo in zastrujejo. Njihova pozornost je skoncentrirana zlasti na enega izmed njih, na neznanca, ki ne ve, kdo je.

sobota, 9. januar, ob 19.30

Kulturno društvo Gledališče Velenje

Komedija Curtha Flatowa:

Mož, ki si ne upa

Režija: Jože Krajnc

Gospod Jager, ki opravlja poklic matičarja, je velik dvomljivec. Zlasti dvomi v smisel in trdnost zakonskega stanu. Toda podobno kot življenje, v katerem se stvari hitro postavijo na glavo, je nepredvidljiva tudi ljubezen. In ko ta udari, se nek-

daj trdna stališča lahko hitro začnejo majati. Bo omajala tudi gospoda Jagra?

sobota, 13. februar, ob 19.30

Kulturno-prosvetno društvo Štandrež

Komedija Branislava Nušiča:

Kaj bodo rekli ljudje

Režija: Jože Hrovat

Ni zgolj pomembno, kdo si, enako pomembno je tudi, s kom se družiš. To misel je Nušič vzel za izhodišče svoje komedije. Pred gledalcem se nizajo dogodivščine povzpetniške družine, ki jo želja po družbenem ugledu potegne v vrtinec nepredvidenih situacij. Zgodba, ki je vedno aktualna!

sobota, 13. marec, ob 19.30

Kulturno društvo Grgar

Komedija Alana Ayckbourna:

Razglašeni zbor

Režija: Radoš Bolčina

Samo tisti, ki je kdaj sam nastopil v gledališki predstavi, ve, kaj vse se lahko pripeti med postavljanjem nove gledališke predstave. In če so igralci amaterji, je pripetljajev še toliko več. V majhnem provincialnem gledališču so se amaterji odločili, da na oder postavijo Gayevo Beraško opero. Ali jim bo uspelo?

V Abonmaju PETEK so pripravljene štiri predstave:

petek, 27. november, ob 19.30

Kulturno društvo Bohinjska Bela Gledališče Belansko

Komedija Georgesa Feydeauja:

Poroka Štefa Vampiča

Režija: Bernarda Gašperčič

Podjetnik srednjih let Štefan Vampič se želi poročiti s precej mlajšim dekletom. Toda na poročnem uradu pride do neljube napake. Namesto z mladenko Štefana poročijo z njeno ovdo-velo mamo. In kot da zmeda še ni dovolj velika, se nenadoma

vrne domov več let pogrešani in že za mrtvega proglašeni vdovin mož. Feydeau nikoli ne razočara!

petek, 22. januar, ob 19.30

Kulturno društvo K

Komično-tragična drama Israela Horovitza:

Vera

Režija: Niko Kranjc

V Centralnem parku v New Yorku se po dvajsetih letih na obletnici srečajo ostareli umetniki, ki so se videvali v šestdesetih letih prejšnjega stoletja ter pisali kratke zgodbe in pesmi. Divji »hipijevski« časi so pustili sledi v njihovem spominu, ki je poln lukenj. Ogledalo jim nastavlja hči ene izmed njih, in kmalu ugotovijo, da so v času njihove nore mladosti imeli nekaj, kar so z leti izgubili. Vero in upanje v prihodnost.

petek, 26. februar, ob 19.30

Kulturno društvo Planina - Sele

Drama Martina Dovjaka:

Obisk

Režija: Franci Končan

Bolnik proti koncu svojega življenja razmišlja o lastni življenjski poti in o zapravljenih priložnostih. Travme, ki ga stiskajo, se zrcalijo zlasti v odnosu do obeh bratov, ki ga prideta obiskat.

petek, 26. marec, ob 19.30

Kulturno društvo Svoboda Elektroelement Izlake

Komedija Georgesa Feydeauja:

Odlikovanje

Režija: Jože Krajnc

Feydeau se tokrat ponorčuje iz tiste človeške lastnosti, ki ji pravimo nečimrnost. Bolestna želja po samopotrjevanju, po pozornostih, ki nakazujejo na status in ugled ... Seveda za vsako ceno in na vsak način, četudi nezasluženo in po poteh, ki človeku ne morejo biti v čast. Takšni so živeli nekoč in takšni živijo tudi danes. Oni so večni!

Vse predstave si lahko pridete ogledat, tudi če niste abonenti. Se vidimo v Ljudskem domu v Kranjski Gori!

Stane Jakelj, Acroni

Ljudski dom v Kranjski Gori

Foto: Stane Jakelj

Pandemija gripe – svetovna grožnja

Pri pojavu nalezljivih bolezní je nemogoče napovedati prihodnost, kar smo v preteklosti že večkrat spoznali, nazadnje ob pojavu SARS-a in ptičje gripe, pa vendar se je mogoče po najboljših močeh pripraviti in oblikovati ustrezne načrte upravljanja, s katerimi bi zmanjšali vpliv teh tveganj.

Pandemija gripe

Pandemija gripe je izbruh bolezni, ki se pojavlja hkrati po vsem svetu, če so za to zagotovljeni določeni pogoji. Za pandemijo sta značilna hiter pojav in širjenje. Pandemija se pojavi v več valovih, vsak traja nekaj mesecev, zbolí veliko ljudi in več kot pri sezonski gripi jih lahko tudi umre, pandemijo spremljata strah in tesnoba.

Kakšna je trenutna situacija v Sloveniji?

Virus se je v nekaj mesecih razširil po celem svetu, ponekod je bolj, drugod pa manj prizadel države. V Sloveniji se trenutno širi nekoliko počasneje, večje število obolelih pričakujemo jeseni in pozimi.

Značilnosti nove gripe

Bolezen, ki jo povzročá novi virus gripe A (H1N1)v, poteka kot akutna okužba dihal, virus gripe se prenaša s človeka na človeka.

Bolezen poteka s podobnimi znaki in simptomi kot običajna, sezonska gripa: pojavijo se mraženje, povišana telesna temperatura, izčrpanost, bolečine v mišicah in kosteh, bolečine v žrelu, suh kašelj, včasih tudi bruhanje in driska.

Možen je tudi hujši potek bolezni s pljučnico, z odpovedjo dihanja in s smrtnim

Ta hip je nova grožnja že tu: pandemija gripe, ki ima lahko ob neugodnem poteku večji vpliv kot katerakoli kríza v zadnjem času.

Najpomembnejši vpliv na organizacije se bo kazal na kadrovski zasedbi oziroma bolniškem staležu. Predvideva se, da naj bi bilo na vrhuncu pandemije lahko tudi okrog 30 odstotkov in več zaposlenih odsotnih z dela. Za nekatere organizacije je takšen odstotek odsotnosti katastrofa, druge pa bodo prešle na nižjo stopnjo delovanja oziroma se lahko začasno tudi zaprejo.

izidom. Podobno kot okužba z virusom sezonske gripe tudi okužba z novim virusom gripe poslabša osnovno, kronično bolezen.

Prenos virusa je enak kot pri sezonski gripi. To pomeni, da se prenaša s kužnimi kapljicami, ki nastajajo pri kašljanju, kihanju, govorjenju, z neposrednim tesnim stikom z obolelim (npr. poljubljanje, objemanje) ter s posrednim stikom preko okuženih površin in predmetov (jedilni pribor, kozarci, kljuge, telefon-ske slušalke ...).

Novi virus gripe se širi hitreje zaradi več razlogov, med drugim tudi zaradi tega, ker se ljudje do zdaj z njim še nismo srečali in nimamo nobene zaščite pred njim.

Ukrepi za zmanjševanje širjenja gripe

- **Oboleli zaposleni naj ostanejo doma**
Zaposleni naj bodo pozorni na znake obolenja, podobne gripi. Po preboleli

gripi naj bolnik ostane doma še vsaj 24 ur po tem, ko mu pade temperatura. V večini primerov bo odsotnost trajala do sedem dni.

- **Pojav obolenja pri zaposlenih na delovnem mestu**

Zaposleni, ki zbolijo med delovnim časom, naj nemudoma gredo domov oziroma jih je treba ločiti od drugih zaposlenih, jim nadeti kirurško masko ter obvestite sodelavce o možni izpostavljenosti na delovnem mestu. Ob tem je treba upoštevati varovanje osebnih podatkov.

- **Cepljenje**

Zaposlene se spodbuja k cepljenju proti gripi, še posebej zaposlene osebe, ki so izpostavljene večjemu tveganju za pojav komplikacij po gripi (nosečnice, bolniki s kroničnimi pljučnimi boleznimi, sladkorno boleznijo, srčno-žilnimi boleznimi, z zmanjšano imunsko odpornostjo).

- **Čiščenje in dezinfekcija delovnega območja**

Posebno pozornost namenimo čiščenju in razkuževanju površin, kjer je mogoč prenos virusa.

Po potrebi se izvajajo izredna oziroma dodatna čiščenja in razkuževanja med delovnim procesom, posebej pa se izpostavi: pogostejše čiščenje (brisanje) prostih delovnih površin, kljuk, stikal, držal, ograj, pip, računalnikov, telefonov, avtomatov, milnikov ..., torej površin,

kjer pogosteje prihaja do stika z rokami in s kužnimi kapljicami; vsa posoda in pribor naj se pomivata strojno; primer- no zbiranje in odstranjevanje odpadkov; razkuževanje predmetov in površin, kjer pogosteje prihaja do stika z rokami in s kužnimi kapljicami.

Zagotovijo se ustrezna zaščitna oprema in primerno izvajanje osebne higiene za osebe, ki opravljajo vzdrževalne in čistil- ne postopke, ter ustrezno usposabljanje teh oseb in ustrezen izbor, čistilnih/raz- kužilnih sredstev. Imenuje se odgovorna oseba za nadzor nad izvajanjem čistilnih/ razkužilnih postopkov.

- **Vzpostaviti in vzdrževati dvosmer- no komunikacijo z zunanjim oko- ljem organizacije**
Preučijo se potrebne vsebine komu-

nikacije in komunikacijskih kanalov z neposrednim okoljem (ključni dobavi- telji, ključni kupci, podizvajalci, sporo- čila na spletnih straneh, komunikacija z zaposlenimi).

- **Uvajanje večjega socialnega distan- ciranja na delovnem mestu**

To pomeni, da se preuči možnost pove- čanja fizične medsebojne distance med sodelavci na dva metra in več večino de- lovnega časa.

- **Zmanjševanje socialnih stikov z drugimi**

Eden od ukrepov za zaščito zaposlenih je zmanjšanje njihovega stika z drugimi. To pomeni, da se je treba izogniti krajev, kjer so velike skupine ljudi, tako znotraj kot zunaj organizacije (virus lahko s ka-

pljicami prepotuje razdaljo do enega me- tra), zato se v času pandemije prilagodi oblika sestankov (npr. telekonferenca), potovanja so izjemoma oziroma v res- najnih primerih.

- **Obvladovanje strahu in tesnobe**

Nameniti je treba pozornost obvladova- nju pojava bojzani in strahu pred pande- mijo, ki bo verjetno prispeval k povečani odsotnosti z dela, ter stresa. Zaradi tega se lahko povečajo konflikti na delovnem mestu, zaradi preutrujenosti se lahko zmanjša delovna storilnost. Lahko se po- javi sovražnost do sodelavcev, ki bodo kihali ali kašljali.

Pomembno je, da delavci poskrbijo za higieno rok in higieno kašlja, saj s tem pripomorejo k obvarovanju pred okuž- bo njih samih in drugih.

HIGIENA KAŠLJA

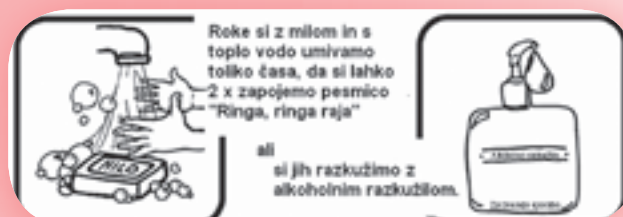

VIRUSOM

ZAKAŠLJAJMO ALI KIHNI MO V ROBEC

UMIJMO IN RAZKUŽIMO SI ROKE PO KAŠLJANJU IN KIHANJU

Pogosto si umivamo roke.

Pogosto umivanje rok je najučinkovitejša zaščita. Roke si vedno umijemo po kašljanju, kihanju, brisanju nosu in dotikanju onesnaženih površin, s katerimi je bilo v stiku veliko ljudi. Roke si vsaj 20 sekund temeljito umivamo s toplo vodo in z milom, jih obrišemo s papirnato brisačo in z njo zapremo pipo. Z umivanjem rok lahko občutno zmanjšamo širjenje nalezljive bolezni med odraslimi in med otroci. Če nimamo možnosti umivanja rok, uporabimo robčke z alkoholnim razkužilom, s katerimi si temeljito obrišemo roke.

Ko kašljamo ali kihamo, vedno uporabimo papirnat robček.

Ko kihnemo ali zakašljamo, si usta in nos prekrijemo s papirnatim robčkom, ki ga takoj po uporabi varno odvržemo v najbližji koš. Tako bomo zagotovili, da se kužne kapljice ne bodo prenašale. Če papirnatega robčka nimamo, lahko kihnemo ali zakašljamo v zgornji del rokava.

Z rokami se ne dotikamo oči, nosu in ust.

Okužba se pogosto širi tako, da si z dotikanjem različnih okuženih površin virus sami zanesemo v telo.

Izogibamo se tesnim stikom z ljudmi, ki imajo znake bolezni.

Širjenje pandemske gripe preprečimo tudi tako, da se izogibamo tesnim stikom z že obolelimi. Osebi, ki kaže znake okužbe, se, če ni nujno, ne približamo na manj kot en meter razdalje. Bolnike s pandemsko gripo obiščite le, če je to nujno potrebno.

Če pri sebi opazimo bolezenske znake pandemske gripe, ostanemo doma in pokličemo osebnega zdravnika.

Omejite stike z drugimi ljudmi in ostanite doma. Po telefonu pokličite izbranega zdravnika, ki vam bo svetoval in se odločil glede zdravljenja.

Fotografska delavnica

»Od piksla do fotografske razstave. Razstavišče – prostor dialoga«

Izhajajoč iz spoznanj, da je treba umetnostni in kulturni vzgoji dati poseben in večji poudarek, v šolah načrtujemo projekt, ki bi zaobjel možnosti, da so učenci soudeleženi pri ustvarjanju zavesti o pomenu lokalne, nacionalne in evropske kulturne dediščine.

Četrta fotografska delavnica za učence osnovnih šol Koroške in dijake ravenske gimnazije se je odvijala v nekoč mogočni železarni na Ravnah (danes Metal Ravne). V sodelovanju s Koroškim pokrajinskim muzejem, enoto Ravne smo naše vedeње o pomenu železarne in zgodovini železarstva ter jeklarstva obogatili. S pomočjo njihovih strokovnjakov smo 9. oktobra ob 18. uri predstavili fotografska dela in tri kratke dokumentar-

ne filme učencev v razstavišču **Krčilna kovačnica** (Štavharija) v nekdanji železarni.

Sodelovali so učenci in mentorji: OŠ Črna, OŠ Mežica, OŠ Prevalje, OŠ Koroški jeklarji, Gimnazije Ravne in OŠ Mislinja.

Delavnico sta organizirala Stojan Brezočnik in Aljaž Banko ob pomoči kolegov in kolegic Franca Štreklja, Branka Hancmana, Tineta Pajka, Irene Černovšek in Sonje Buhvald ter Koroškega pokrajinskega muzeja, enote Ravne, Gimnazije Ravne na Koroškem, Metala Ravne, d. o. o., in Občine Ravne na Koroškem.

Stojan Brezočnik

Foto: Eva Medved - Gimnazija Ravne

Foto: Anđrej Marsel OŠ Franja Goloba Prevalje

Foto: Anej Lešnik Gimnazija Ravne

Foto: Ines Urška Osojnik OŠ Črna na Koroškem

Foto: Petra Miklašič OŠ Mislinja

Foto: Matjaz Kavtčnik OŠ Franja Goloba Prevalje

Foto: Nejc Petan OŠ Koroški Jeklarji

Foto: Valneja Stojčič Koroški jeklarji

Foto: Monika Plemen OŠ Mežica

Častitljiva 140. obletnica ustanovitve Kranjske industrijske družbe

Gornjesavski muzej Jesenice po svojem poslanstvu proučuje zgodovino železarsstva, poleg tega pa skrbi za preučevanje in predstavljanje tehniške dediščine v Gornjesavski dolini. **Osrednjo vlogo na celotnem slovenskem ozemlju je konec 19. stoletja prevzela Kranjska industrijska družba (KID), ki je združila dotodanje fužine na Gorenjskem, kamor so se po tem priselili številni delavci. Pobudo za združitve so vložili lastniki javorniške fužine Zoisi (letos mineva 190 let od smrti Žiga Zoisa). Družba, sprva s sedežem v Ljubljani, kasneje na Jesenicah, se je po zaslugi prvega tehničnega direktorja Lamberta Pantza zapisala med svetovno znane v zgodovini tehnike. Lambert Pantz je poznan tudi kot konstruktor transportnih žičnic. Med številnimi gozdnimi je zasnoval edino rudniško žičnico za prevoz manganove rude z Begunjščice.**

V KID so v javorniškem plavžu prvi na svetu pridobili 37-odstotni feromangan, ki so ga predstavili na svetovni razstavi na Dunaju in zanj prejeli zlato medaljo.

Z izgradnjo jeklarne in drugih železarskih obratov je Kranjska industrijska družba s svojimi obrati v Škednju pri Trstu in Bistrici v Rožu postala središče železarsstva, kamor so se priseljevali delavci iz opuščene livarne na Dvoru pri Žužemberku in

po zgraditvi bohinjske železniške proge številni Primorci.

Na temeljih obratov družbe je zrasla leta 1945 podržavljena Železarna Jesenice.

Leta 1889 so v KID vpeljali ozkotirno železniško povezavo, in prav to nas je vodilo k organizaciji prireditve v okviru Poletja na Stari Savi. Prvo sredo v septembru smo po Stari Savi z miniaturno parno lokomotivo (izvedba Uroša Filipiča in Staneta Srčiča) popeljali več kot 500 potnikov – obiskovalcev.

Konec septembra smo odprli razstavo s spremnim katalogom.

Razstava, ki bo del stalne železarske zbirke v Ruardovi graščini, bo z besedilom in digitaliziranimi gradivom ter s predmeti prikazala ustroj Kranjske industrijske družbe, postavitve in delovanje njenih obratov ter odsev na številnih področjih, od sociale, kulture, šolstva do zdravstva, in ne nazadnje njen vpliv na razvoj športnih dejavnosti.

Vodja projekta je direktorica muzeja Irena Lačen Benedičič, avtorja pa sta zgodovinar mag. Marko Mugerli s sodelavci Gornjesavskega muzeja Jesenice in strokovnjak za tehniško dediščino iz Tehniškega muzeja Slovenije mag. Vladimir Vilman.

Vabljeni med nas!

Irena Lačen Benedičič, direktorica Gornjesavskega muzeja Jesenice

KID je bil znan po ulivanju jeklenih zvonov v času med obema vojnama.

Irena Lačen Benedičič, direktorica Gornjesavskega muzeja Jesenice, in glavni direktor Acronija Slavko Kanalec

Iz govora Slavka Kanalca ob odprtju razstave ob 140. obletnici ustanovitve KID

Pred 140 leti so znali takratni lastniki fužin modro reagirati na izzive časa in obstoj podjetja Acroni je dokaz, da se je od ustanovitve

KID na Jesenicah zvrstila vrsta modrih in delavnih mož, ki so uspeli krmariti barko jeklarske proizvodnje skozi viharo zgodovino. Dogajale so se svetovne vojne, revolucije in naravne katastrofe, a proizvodnja jekla se je ohranila do današnjih dni. Jeklo še vedno ostaja vrhunsko uporabni material in prav iz časov prvega tehničnega direktorja še danes črpamo navdih in razvijamo nove izdelke ter ideje. Takratna trdna odločenost iztrgati iz nedrj Karavank jekleni zaklad se je vrsto let oplajala in nadgrajevala. Potoki znoja so pretekli, marsikatero življenje je ugasnilo, veliko lačnih ust se je nahranilo. Obenem pa smo pričeli velike koncentracije znanja in trdne odločnosti obstati ter se razvijati.

Javorniški plavž z zlato medaljo za feromangan s svetovne razstave na Dunaju leta 1873

Pohod na Uršljo goro

Ob jesenskem tradicionalnem srečanju jeklarjev in poslovnih partnerjev smo se odpravili na »našo goro« – Uršljo goro. To je bil lep sončen, po delovnem koledarju prost dan za jeklarje, 29. september 2009, ki bo vsem ostal v prijetnem spominu. Pohoda so se udeležili predstavniki Exoterma – IT, d. o. o., pokrovitelja pohoda, Ferala, d. o. o., podjetja Kovintrade, d. d., Joila, d. o. o., ter seveda Metala Ravne. Skupaj nas je bilo 20 udeležencev, ki smo združili zdravo s koristnim. Šli smo od turistične kmetije Ošven po Kozjem hrbtu mimo Luž na vrh Uršlje gore, kjer smo se malo razgledali v dolino ter pomalicali. Nazaj k Ošvenu smo se spustili po Železarski poti in eni bolj, drugi manj utrujeni ob kosilu pokramljali tudi o delu in delali načrte za jutri. Pozno popoldan smo naše druženje zaključili z obljubo, da se prihodnje leto zopet dobimo.

Stanko Petovar, Metal Ravne

123. jeklarski pohod – na Mrzlico

Ob jesenskem tradicionalnem srečanju jeklarjev in poslovnih partnerjev smo se odpravili na »našo goro« – Uršljo goro. To

je bil lep sončen, po delovnem koledarju prost dan za jeklarje, 29. september 2009, ki bo vsem ostal v prijetnem spominu. Pohoda so se udeležili predstavniki Exoterma – IT, d. o. o., pokrovitelja pohoda, Ferala, d. o. o., podjetja Kovintrade, d. d., Joila, d. o. o., ter seveda Metala Ravne. Skupaj nas je bilo 20 udeležencev, ki smo združili zdravo s koristnim. Šli smo od turistične kmetije Ošven po Kozjem hrbtu mimo Luž na vrh Uršlje gore, kjer smo se malo razgledali v dolino ter pomalicali. Nazaj k Ošvenu smo se spustili po Železarski poti in eni bolj, drugi manj utrujeni ob kosilu pokramljali tudi o delu in delali načrte za jutri. Pozno popoldan smo naše druženje zaključili z obljubo, da se prihodnje leto zopet dobimo.

Stanko Petovar, Metal Ravne

Vsi za šampione rdeče!

Načrt za izhod iz rdečih števil

Hokejski klub Acroni Jesenice je zagotovo velik ponos jeseniške občine in tudi širše okolice, žal pa je letos doživel skorajšnji kolaps. Ko je **predsednik kluba Slavko Kanalec, ki je hkrati tudi generalni direktor glavnega sponzorja podjetja Acroni, na občnem zboru junija 2009 javno objavil rdeče številke**, v katerih se je znašel klub z dolgoletno tradicijo in s tridesetimi šampionskimi zvezdicami, se je marsikdo prijel za glavo in ostal povsem brez besed. Brez besed pa ni ostal **predsednik, ki je pripravil in javnosti predstavil sanacijski program, ki bo sicer trajal štiri leta, morda celo šest let, toda hokej na Jesenicah bo preživel in živel še naprej**. Resda v letošnji sezoni z nekoliko nižjim proračunom, posledica česar so bili odhodi nekaterih igralcev, a s trdno vizijo za prihodnost, ki bo klub vnovič pripeljala na pota stare slave. Zakaj je do tega prišlo, bo pokazal čas.

Robar v boju ob ogradi

Trenerska ekipa in njihovi varovanci

Osredotočeni Tomaž Razingar

Nova Šuvakova ekipa

Trenutna situacija, v kateri se je znašel klub, pa je prisilila novega športnega direktorja Zvoneta Šuvaka, legendarno jeseniško enajstico, da je skupaj s trenerskim štabom (Ildar Rahmatullin, Dejan Varl, Darko Prusnik) sestavil ekipo, ki bo svojo pravo kakovost pokazala v prihodnje. Na Jesenicah je sicer ostalo nekaj preizkušenih domačih asov, veliko priložnosti bodo dobili hokejisti mladega jeseniškega vala, da pa se bodo železarji lahko uspešno kosali z bogatejšimi tekmeci v ligi EBEL, so se moštvu priključili tudi tuji igralci. Na začetku sezone je precej zadišalo po vzhodu, kajti v vrste slovenskih državnih prvakov je prišlo pet hokejistov 'ruskih'

korenin (Boris Tortunov, Andrei Makrov, Jan Golubovski, Alexander Dück, Andrej Troščinski in Konstantin Firsanov), ker pa vsi niso izpolnili pričakovanj stroke, so se trije že poslovili (Tortunov, Firsanov in Troščinski). Kljub temu pa športni direktor ni stal križem rok, 'čez noč' je zavihal rokave in ekipi dodal še nekaj severnoameriškega pridiha (Dov Grumet Morris in Robert Robins), v klubu pa je ostal tudi Andrej Hebar, ki je sicer želel igrati v tujini, a je spoznal, da je v domačih krajih precej lepše.

Visoki cilji

Zavoljo številnih sprememb, pomladitve ekipe in okleščene proračuna za igral-

ce so temu primerno postavljeni tudi cilji v letošnji sezoni. V ligi EBEL, kjer poleg železarjev igrajo še KAC Celovec, Red Bull Salzburg, VSV Beljak, Vienna Capitals, Graz 99ers in Liwest Linz (vsi Avstrija), Sapa Fehervar (Madžarska), Medveščak Zagreb (Hrvaška) in Tilia Olimpija, se hokejisti Acronija želijo uvrstiti v končnico, med osem najboljših, kar je tudi realni cilj letošnje sezone. V državnem prvenstvu, ki se mu bodo železarji pridružili po koncu tekmovanja v ligi EBEL, pa je cilj pravzaprav večer – naslov državnega prvaka. Začetek sezone za 30-kratne državne prvake sicer ni bil najbolj spodbuden, toda liga je dolga (vsako moštvo bo v rednem delu odigralo 54 tekem), zato je časa za nadomestilo izgubljenih točk še dovolj. Fantje so lačni hokeja, želijo se dokazati, zato jim je treba zaupati. Vsi se namreč dobro zavedajo, kaj hokej pomeni Jeseničanom in tudi širše naokoli, zato so pripravljeni na težak boj, ki jih še čaka do pomladi. A četudi vsi cilji ne bodo doseženi, jim tega ne bomo smeli zameriti, kajti gre za moštvo, ki se gradi na dolgi rok, zato moramo biti vsi potrpežljivi in tudi v teh težkih časih stati ob strani našemu 'svetemu klubu', kot radi rečejo pravi navijači. Jesenice se ponašajo z dolgoletno tradicijo v železarstvu, s čudovitimi narcisnimi poljanami, največji ponos našega malega mesta v dolini med Mežaklo in Karavankami pa je hokej na ledu. **Hokej se na Jesenicah igra več kot 60 let, v tem času so hokejisti osvojili trideset naslovov članskega državnega prvaka, osvojili so številne naslove v mlajših kategorijah, kjer so hokej pravzaprav začne, zato ne pustimo, da nam bi vzeli naš ponos. V dobrem in slabem si zaobljubita zakonca zvestobo do groba, naj bo tako tudi z jeseniškim hokejem. Vsi za šampione rdeče!**

Zoran Račič,
odnosi iz javnosti v Hokejskem klubu Acroni

Strokovni in razvedrilni izlet kadrovskih delavcev

Tradicionalna društvena ekskurzija, na kateri smo združili strokovni obisk v Iskri avtoelektriki v Šempetru pri Novi Gorici z razvedrilnimi ogledi po mestu vrtnic in domovanju mleka, sira in vina, je bila v petek, 9. oktobra 2009.

Po zgodnjem prihodu v Šempeter pri Novi Gorici smo si v podjetju Iskra Avtoelektrika najprej ogledali del njihove proizvodnje, delovne razmere in delovna mesta, nato pa nekaj časa namenili strokovni razpravi ter izmenjavi izkušenj, posebej po načelu izmenjave dobrih praks na področju njihovega modela nagrajevanja delovne uspešnosti, in sicer v razpravi z njihovim direktorjem za kadre Davorinom Vidrihom in vodjo sektorja za kadrovanje in razvoj ljudi Marjeto Stepančič Slavec.

Njihovi pristopi temeljijo na filozofiji teorije izbire Williama Glasserja in

s tem na tkanju dobrih medosebnih odnosov.

»Okusili« smo tudi igralnico Perla, pogledali z vrha kapele Burbonov oziroma frančiškanskega samostana v Kostanjevici nad Novo Gorico, pokukali v eno najstarejših knjižnic, videli izvorno Bohoričevo slovnico *Arcticae horulae* ali Zimske urice in vrt s 70 vrstami burbonskih vrtnic.

Nazaj grede smo šli v dobro poznano Vipavo, središče dežele grozdja, vina ter mleka in sira. Kolegica Alenka nas

je popeljala do ene izmed mnogih naravnih znamenitosti – do izvira reke Vipave, ki ima za razliko od vseh drugih rek svojo delto ob izviru in ne ob izlivu v morje.

Prijetno druženje smo zaključili v Vipavskem hramu ob degustaciji nekaj sort vina in krožniku jote ter slastnih štrukeljčkov.

Milena Gartner Delopst, Metal Ravne

Kosobrinski Špik (8. del)

Melisa spominja na koprivo,
a mnogo lepše mi diši.
Se obnašam bolj igrivo,
saj mi živčke pomiri.

V olju revmo omili,
čaj želodec pomiri,
obkladek, če v sklepih te boli,
suha pa lepo diši.

Dobra zel je, to vam pravim.
Oslabel spomin krepi,
celo putiko pozdravi,
kdor jo uživa, dobro spi.

Če sem še enkrat jo omenil,
naj ne moti vas preveč,
saj vsak naj bi jo cenil
in odgnal tegobe preč.

Mled pa ni zelišče,
vendar čislan je zelo.
Kdor pozimi zdravje išče,
z njim pomaga si zelo.

Je zoper skoraj vse bolezni,
zato uživaj ga vsak dan!
Menda pomaga pri ljubezni.
Tak med ljudstvom je poznan.

Mladronščico pa manj poznamo.
Od strupov čisti nam telo,
celo v tovarni jo imamo.
Zlatenico odganja nam celó.

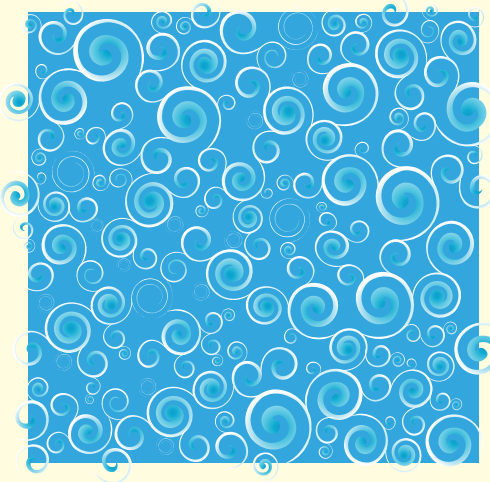
Mlačeha (divjo imam v mislih),
ta lepo nam čisti kri,
proti protinu je v čislh,
bolečine razne nam blaži.

Mlajnica cveti pa maja.
Čudo čudno, kot le kaj!
Če astma nam nagaja,
zoper bronhitis je njen čaj.

Mlajetca da kaj pozdravi?
Malokdo bi to verjel.
A bronhitis nam odpravi
in zoper kašelj bi jo vzel.

Boter Špik

Najmočnejši je, kdor je duhovit.
Hugo

V gibanju je blagoslov.
Arabski pregovor

Slava je strup, ki ga je treba jemati v majhnih odmerkih.
Balzac

Zlato se z ognjem preizkuša, močni ljudje z nesrečo.
Seneka

Branje je najboljše učenje.
Puškin

Možganski križkraž

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	POMEMBNA SESTAVINA	POLOŽAJ, STANJE	KRAJ PRI MESTINJAH	VELIKA PTICA UJEDA	STARO IME ZA MESEC OKTOBER	NEMŠKA KNJIŽEVNICA SEIDEL	ŠPICA PRI KOLESU	ORIENTALSKA PIJAČA IZ RIŽA	ANTISANA JE OGNjenIK V ANDIH.	MISIČNA PREGRADA V TELESU	RDEČKASTA KRAVA	NEKDANJI JAPONSKI POLITIK (HIROBUMI)	NOŽICA PRI INTE- GRIRANEM VEZJU	MATEMA- TIČNI IZRAZ	PRITLI- KAVEC	SLOVENSKI PISATELJ (ROK)
USNJE IZ OSLOVE KOŽE									VELIKA VROČINA							
TRGOVEC S STARIMI PREDMETI									IZKUŠEN MOŠKI SRBSKI PISATELJ (DANILO)							
ZAČETEK MISLI																
VERDUJEVA OPERA, OTHELLO						MOŠTVO, TIM						JAPONSKI FIZIK (LEO)	PREBIVALEC ČESKE SKRAJNI KONEC POLOTOKA			
VILKO UKMAR			PREVAL MED LJUBLJAN. IN CELJSKO KOTLINO	KATRAN GEOMETRIJ- SKI LIK			ŠEVČIK OTAKAR	TORBA ZA ČEZ RAMO			NEMŠKI NEVROLOG (WILHELM) ALEŠ VALIČ				Z VEČ STRANI ZAPRT PRAZEN PROSTOR	ZAČETNIK ARJAN- STVA
STARINSKI ZVEZDOMER									PAST MESTO NA TAJVANU							
TAINAN JE MESTO NA TAJVANU.	NASELJE V DNU BAŠKE GRAPE	ZGORNJA OKONČINA ORAH					TRAVA DRUGE KOŠNJE MESTO NA MADŽAR.						AMERIŠKI PEVEC REDDING	OLIVER REED STOPALKA PRI KOLESU		
TRDA, TEŽKA SREBRNO BELA KOVINA					RIMSKI PESNIK	NADAV PRIŽNICA				MATERINA SESTRA, TETA	POTOMCI EGIPČANOV KRŠČ. VERE VOJAŠKA FORMACIJA					
KONEC MISLI																
GRŠKA CRKA				JOKANJE JOHN NAPIER								UGANDSKI DIKTATOR AMIN DADA IRENA BAAR				ADELA ZGUR
ŽENSKA, KI ŽANJE								VULKAN V EKVADOR- SKIH ANDIH								
NAJETO ZEMLIŠČE							ESAKI JE JAPONSKI FIZIK.	PRITOK DONAVE NA BAVARSKEM					NERESNICA			